

Budgetunderlag för åren 2024–2026 Statens centrum för arkitektur och design

AM2023-27

Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes) överlämnar budgetunderlag för åren 2024–2026 enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Äskande

En bärande tanke med ArkDes forskarmiljö utgår från ArkDes unika förutsättningar där samlingsrelaterade och den praktiska forskningen, kan samverka till en dynamisk helhet. ArkDes har sedan 2018 och framåt prioriterat att bygga in och implementera uppdraget för gestaltad livsmiljö i organisationen. När organisationen är stadig och har funnit sin form står myndigheten redo och till förfogande att nyttjas än mer effektivt. ArkDes äskar härmed om medel för utökade resurser från 5 till 10 miljoner per år för att komplettera ord med handling och utöka verksamheten till att bli ett nav för praktiska forskning inom området gestaltad livsmiljö.

Under 2022 och 2023 erhåller ArkDes anslagsmedel för ett uppdrag kring ökad digitalisering. ArkDes önskar att dessa medel permanentas med medel till fortsatt digitalisering med en varaktig satsning på 2,5 miljon kronor per år.

ArkDes utveckling

Under de kommande åren arbetar ArkDes med ett stort utvecklingsarbete som består av tre olika delar.

- Vi vill skapa en arbetsplats där medarbetarna trivs och är stolta över att jobba.
- Vi vill vara en mötesplats dit alla vill komma, eftersom vi ger våra besökare tillgång till kreativitet och nya tankar genom att möta dem och tänka tillsammans.
- Vi vill bidra till samhällets utveckling inom arkitektur och design.

Den övergripande visionen och målsättningen är att nå vår fulla potential genom att tillvarata våra möjligheter att ge besökarna och användarna största möjliga nytta av vår verksamhet. Genom vår kombination av museiuppdrag, mötesplatsuppdrag och uppdrag inom gestaltad livsmiljö är vi det enda museet som kan förändra samhället.

Det nya museet kommer att bestå av fem nya platser som kompletterar varandra.

Hjärtat är samlingsutställningen där unika och aldrig tidigare visade föremål kommer att ställas ut. Vi kommer att upptäcka samlingarna tillsammans med våra besökare och ge dem tillgång till den kreativitet som ligger i designprocessen så att de själva kan upptäcka vad de kan skapa, göra och bidra med. Utifrån denna dolda kulturskatt kommer besökaren att få upptäcka Sveriges arkitekturhistoria på ett nytt och personligt sätt.

En mötesplats, Torget, en lokal för tillfälliga utställningar, en ny entré med en inbjudande portal, en ny pedagogik och ett nytt sätt att möta våra besökare samt en uppdaterad grafisk profil och webbplats utgör alla delar av den nya besöksupplevelsen.

Under 2022 och 2023 ställer vi om verksamheten för att gemensamt rymma de ekonomiska förändringar som behövs. Under 2023 kommer vi inte att öppna några nya utställningar eller sjösätta andra stora projekt. Museet kommer att hålla stängt under hösten 2023 och våren 2024 med planerad nyöppning i juni 2024. Med en tydlig prioritering på utvecklingen med besökaren i fokus budgeterar vi för att under en rad år rymma utvecklingen inom befintlig budget.

ArkDes som nav för praktiktäna forskning

Det stora samhällsutmaningarna kopplat till omställning har placerat arkitektur och design i en central position. Exempelvis har EU lanserat The New European Bauhaus som ett direkt svar på EU:s Green Deal. De stora forskningsfinansiärerna, Formas och Vinnova, leder arbetet mot arbetsmetoder där designprocesser står i centrum. Nuvarande medel och kompetens från ArkDes bidrar till att öka kunskapen om Sveriges politik för gestaltad livsmiljö både nationellt och internationellt. Såväl långsiktiga utmaningar som nya händelser i vår omvärld ställer krav på att samhället agerar. För att möta utmaningar behöver gammal kunskap förädlas och omvärderas samt ny kunskap genereras för att arbetet med hållbara gestaltade livsmiljöer ska kunna utvecklas.

Det är dags att komplettera ord med handling. Genom tematisk och utforskande praktiktäna forskning kan ny kunskap inom gestaltad livsmiljö-området utvecklas, omsättas och bidra till att uppfylla såväl nationella mål som FN:s globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030 och inom New Urban Agenda. Likaså kan arbetet på EU-nivå inom initiativet New European Bauhaus omsättas konkret i en lokal svensk kontext.

Genom ArkDes genomförda projekt – såsom exempelvis Street Moves och samarbetet med Visioner; i Norr – har myndigheten etablerat sig som ett nav för praktiktäna forskning inom arkitektur och design. ArkDes vill fortsatt verka som förstärkt center för praktiktäna forskning och innovation inom arkitektur, form och design. För att kunna vidareutveckla arbetet med gestaltade livsmiljöer utifrån samtliga hållbarhetsperspektiv måste metodutveckling kring gestaltad livsmiljö-frågorna intensifieras, dels med områdets aktörer i bred bemärkelse, bland annat genom noder och nätverksnoderna, dels med allmänheten. ArkDes hanterar redan nu processer med ett stort antal aktörer och en hög nivå av komplexitet, vilket gör ArkDes till en attraktiv samarbetspart. Genom ett tillskott till verksamheten kan ArkDes bli en stabil central part i samverkansprojekt.

En bärande tanke med ArkDes forskarmiljö utgår från ArkDes unika förutsättningar där samlingar, bibliotek, det publika mötet och forskningens två ben, den

samlingsrelaterade och den praktiska forskningen, kan samverka till en dynamisk helhet. ArkDes har sedan 2018 och framåt prioriterat att bygga in och implementera uppdraget för gestaltad livsmiljö i organisationen. När organisationen är stadig och har funnit sin form står myndigheten redo och till förfogande att nyttjas än mer effektivt. ArkDes äskar härmed om medel för utökade resurser från 5 till 10 miljoner per år för att komplettera ord med handling och utöka verksamheten till att bli ett nav för praktiska forskning inom området gestaltad livsmiljö.

Fortsatt digitalisering

ArkDes ser fortsatta medel till digitalisering som en förutsättning för att kunna arbeta vidare med frågorna kring samlingsförvaltning. Utan digital registrering av samlingarna förhindras både medarbetarnas och allmänhetens tillgång till samlingarna. Samlingarnas spårbarhet, tillgänglighet och basregistrering är förutsättningar för kontextualisering och beforskning vilket i sin tur är förutsättningar för en rik och givande museiverksamhet i form av utställningar, pedagogisk verksamhet, publikationer och digital förmedling. ArkDes äskar därför fortsatta medel för digitalisering om ett årligt anslag om 2,5 miljoner kronor.

Långsiktiga prioriteringar

ArkDes står infrastrukturmässigt inför två stora frågor. Det är dels den eftersläpade samlingsförvaltningen där endast cirka 5 procent av samlingens cirka fyra miljoner samlingsobjekt är registrerade, dels de stora frågor som är förknippade med fastighetsförvaltningen av byggnaden på Skeppsholmen. Utmaningarna i dessa två frågor rör sig båda kring bristen på långsiktighet.

Det finns en eftersläpning i katalogisering, digitalisering, inventering, förvaring och magasinering av samlingarna. ArkDes har under en längre tid letat nya magasin för samlingarna men arbetet stoppas upp på grund av bristen på adekvata, gemensamma och långsiktiga nationella processer kring samlingsförvaltning. Ingen av de magasinbyggnader vi tittat på lever upp till internationella standarder på området och ArkDes ser en stor brist i att Sverige inte kommit längre i gemensamma lösningar kring långsiktigt bevarande av kulturarvet. ArkDes har under 2022 tagit stora steg framåt inom samtliga områden för samlingsförvaltning med ny kompetens, beslutade policies och ett stort antal inventerade och katalogiserade samlingsobjekt. I december 2023 löper nuvarande kontakt, med en av de organisationer där ArkDes förvarar sina samlingar, ut. Vi kommer därför att behöva genomföra en samlingsflytt till magasin som inte är utformade eller anpassade till magasinering av museisamlingar. Det blir första steget på en tvingande kedja av magasinflyttar. Bristen på nationell adekvat hantering av frågor kring samlingsförvaltning utgör en fara och en stor risk i bevarandet av vårt gemensamma kulturarv. ArkDes avser att återkomma till dessa frågor framgent.

Den långsiktiga förvaltningen av våra kulturhistoriska byggnader utgör den andra stora infrastrukturella frågan för ArkDes. Vi hyr vår museibygnad, våra magasin och våra kontorslokaler av olika fastighetsägare. I och med det stora arbetet med en ny samlingsutställning och ett nytt museum behöver vi göra stora investeringar i byggnaden för att höja säkerheten, skapa goda besöksflöden, se till att samlingarna går

att ställa ut i en god miljö för bevarande och bygga in bra från- och tillgänglighet. Arbetet försvåras av att fastighetsvärdens fokusområde ligger på själva byggnaden medan vi som hyresgäst fokuserar på den verksamhet som vi bedriver och vill bedriva i fastigheten. Arbetet behöver trots dessa motstridiga målsättningar bedrivas i konsensus samtidigt som gränsdragningslistor behöver respekteras. ArkDes ser tydligt att dessa frågor behöver adresseras i ett större sammanhang och att de statliga aktörerna behöver bättre förutsättningar för att kunna arbeta med gemensamma frågor.

Förslag till finansiering av verksamheten

Tabell 1 Översikt över verksamhetens finansiering (tkr)

	2022 Utfall	2022 Budget	2023 Budget	2024 Förslag	2025 Förslag	2026 Förslag
Anslag						
Utgiftsområde 17						
- anslag 1:4 Ramanslag Forskning- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet ap.1 Statens centrum för arkitektur och design	5 000	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000
- anslag 8:1 Ramanslag Centrala museer: Myndigheter, ap. 7 Statens centrum för arkitektur och design	66 886	64 944	65 376	66 744	67 238	67 741
Summa anslag	71 886	69 944	70 376	76 744	77 238	77 741
Avgifter som disponeras						
Avgiftsintäkter som disponeras	180	150	700	700	1 500	1 500
Övriga intäkter	2 346	1 500	1 855	1 855	3 000	3 000

Summa avgifter som disponeras	2 526	1 650	2 555	2 555	4 500	4 500
-------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Övriga intäkter som disponeras

Bidrag:

- bidrag från övriga inomstatliga	4 048	5 134	2 334	2 500	2 500	0
- bidrag från övriga organisationer, utomstatliga	156	-	-	-	-	-
Finansiella intäkter	118	2	2	2	2	2
Övriga intäkter	-	-	-	-	-	-
Summa övriga intäkter	4 322	5 136	2 336	2 502	2 502	2
Total finansiering	78 734	76 730	75 267	81 801	84 240	82 243

Kommentarer till tabell 1

Beräkningen av anslagsposternas framtida nivå baserar sig på budgeten i årets regleringsbrev.

Personalkostnader 1:4 ap.1 ökar pga behov av utökning, vilket kommer att bidra till utökad forskningsverksamhet gällande uppdraget för gestaltad livsmiljö och praktknära forskning.

Övriga kostnader 1:4 ap.1 ökar pga behov av utökning, vilket kommer att bidra till utökad forskningsverksamhet gällande uppdraget för gestaltad livsmiljö och praktknära forskning.

Digitalisering av samlingarna fortlöper kommande år, vilket innebär att fortsatt medel äskas motsvarande 2,5 mkr.

Uppräkning av budgeten motsvarande 0,6% för att täcka löneuppräkning och uppräkning av övriga kostnader enligt avtal.

Personalkostnader 8:1 ap.7 ökar pga behov av utökning, vilket kommer att höja frekvensen för antal utställningar, event och konferenser etc, locka fler besökare till Mötesplatsen samt bistå i digitaliseringsarbetets fortlöpande.

Tabell 2 Verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräkn	2025 Beräkn	2026 Beräkn
Immateriella investeringar:					
Datasystem, rättigheter m.m.	414	1 587	750	-	-
Materiella investeringar:					
Maskiner, inventarier, installationer	2 968	2 500	1 000	-	-
Byggnader, mark, annan fast egendom	0	-	-	-	-
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	8 690	1 000	-	-
Summa Verksamhetsinvesteringar	3 382	12 777	2 750	0	0
Finansiering:					
Lån Riksgäldskontoret	3 382	12 777	2 750	0	0

Summa finansiering'	3 382	12 777	2 750	0	0
----------------------------	--------------	---------------	--------------	----------	----------

Kommentarer till tabell 2

Verksamhetsinvesteringar 2023–2024 avser beräknade kostnader för en ny samlingsutställning (basutställning) vilken tas i bruk 2024. Avskrivningen påbörjas dock 2023 då olika delar av verksamhetsinvesteringarna slutförs redan under nästkommande år.

Tabell 3 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2022	2023	2024	2025	2026
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
IB lång Riksgäldskontoret	5 306	2 610	12 649	12 361	9 322
Beräknad nyupplåning	197	12 777	2 750	0	0
varav för investering i	-	1 587	750	-	-
immateriella anl. tillgångar					
Beräknad amortering	2 893	2 738	3 038	3 038	2 509
UB lån i Riksgäldskontoret	2 610	12 649	12 361	9 322	6 813
Beslutad/föreslagen låneram	13 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Beräknad ränteutgift	40	267	438	379	282
Ränteantaganden för nyupplåning	1%	4%	4%	4%	4%
Finansiering av amorteringar & räntor					
Utgiftsområde 17					
- anslag 8:1 Ramanslag Centrala museer: Myndigheter ap. 7 Statens centrum för arkitektur och design	2 933	3 005	3 476	3 418	2 792

Stockholm 2023-03-01

Karin Nilsson
Biträdande överintendent